

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 3234/21
25.8.2021. године
Београд

У И М Е Н А Р О Д А

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Весне Обрадовић, председника већа, Меланије Сантовац и Сање Пејовић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца АА из ..., село ..., чији је пуномоћник Зорица Коренић, адвокат из Београда, Нехруова 77/23, против тужене Републике Србије – Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво, Београд, Бирчанинова 5, ради накнаде штете, одлучујући о жалби тужиоца изјављеној против пресуде Првог основног суда у Београду П 15385/19 од 20.10.2020. године, у седници већа одржаној 25.8.2021. године, донео је

П Р Е С У Д У

ПОТВРЂУЈЕ СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П 15385/19 од 20.10.2020. године у делу става првог изреке, којим је одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца да тужена тужиоцу исплати на име душевних болова због умањења животне активности износ од 80.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П 15385/19 од 20.10.2020. године у преосталом делу става првог изреке, тако што се обавезује тужена Република Србија – Министарство одбране да тужиоцу АА из ..., село ... исплати на име душевних болова због умањења животне активности износ од 220.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 20.10.2020. године до исплате, у року од 15 дана од пријема преписа пресуде.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке пресуде Првог основног суда у Београду П 15385/19 од 20.10.2020. године, тако што се обавезује тужена Република Србија – Министарство одбране да тужиоцу АА из ..., село ... исплати на име трошкова поступка износ од 132.900,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности до исплате, у року од 15 дана од пријема преписа пресуде.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена Република Србија – Министарство одбране да тужиоцу АА из ..., село исплати на име трошкова састава жалбе износ од 12.000,00 динара, у року од 15 дана од пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 15385/19 од 20.10.2020. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца да тужена тужиоцу исплати на име душевних болова због умањења животне активности износ од 300.000,00 динара са каматом.

Ставом другим изреке, одлучено је да свака странке сноси своје трошкове поступка.

Тужилац је против наведене првостепене пресуде благовремено изјавио жалбу због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност првостепене пресуде, у смислу члана 386. Закона о парничном поступку („Сл.гласник РС“, бр. 72/11, са изменама и допунама), који се примењује сагласно одредби члана 506. став 2. истог закона, Апелациони суд у Београду је нашао да је жалба тужиоца основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 1,2,3,5,7. и 9. ЗПП, на које другостепени суд пази по службеној дужности, нити је учињена битна повреда одредаба парничног поступка прописана чланом 374. став 2. тачка 12. ЗПП, на коју се жалбом указује, с обзиром да првостепена пресуда нема недостатака због којих се не може испитати.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био припадник бивше Југословенске народне армије и у том својству је у периоду од 15.10.1991. године до 19.5.1992. године учествовао у борбеним дејствима на простору бивше СФРЈ, а након тога је имао статус борца у оружаним снагама Републике Српске до 10.4.1996. године. Штета за коју тужилац тврдњи да је претрпео због учествовања у борбеним дејствима у периоду од 15.10.1991. године до 19.5.1992. године је последица извршења кривичног дела оружане побуне из члана 124. КЗ СРЈ, за које дело је прописан рок застаревања кривичног гоњења 15 година. Тужилац је остварио право на инвалиднину и оглашен ратним војним инвалидом од 20%.

Тужилац је значајне здравствене тегобе осетио 2005. године и због психичких проблема које има није запослен. Због болести ПТСП – Ф43.1 и трајних промена у личности – Ф62.0 дошло је до умањења животне активности тужиоца од 10%. Према налазу и мишљењу судског вештака неуропсихијатра, настала оболења су последица ангажованости тужиоца на ратишту у периоду од 15.10.1991. године до 19.05.1992. године, односно наведена оболења довела су до умањења животне активности тужиоца у наведеном проценту. Нема података да је тужилац пре учествовања у борбеним

дејствима имао психичке сметње, нити да је тражио помоћ психијатра. Хронологија психичких тегоба тужиоца описана је у медицинској документацији из 2005. године, као и 2007-2009. године када је тужилац имао редовне контроле. Прегледом 27.8.2009. године утврђено је да је болест коначног облика, установљене дијагнозе Ф43.1 – посттрауматски стресни поремећај и Ф62.0 – трајне промене личности, а што је у узрочно-последичној вези са боравком на ратишту у периоду од 15.10.1991. године до 19.5.1992. године. Лечење код тужиоца је настављено, био је хоспитализован у ОБ Градишка, где се констатују и друге психичке болести, које су наведене у отпусници. Због насталих оболења и битно смањене социјалне и свеукупне радне и животне дисфункционалности, лечење код тужиоца је трајног карактера.

Тужилац није подносио захтев туженој ради обештећења ван спора.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд налази да је тужилац био припадник бивше ЈНА и да је у периоду од 15.10.1991. до 19.5.1992. године учествовао у борбеним дејствима на простору бивше СФРЈ, услед чега је оболео, због чега је његова животна активност умањена за 10%, али налази да је основан приговор застарелости потраживања накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због умањења животне активности. Према образложењу првостепеног суда, одредбом члана 377. ЗОО прописано је да када је штета проузрокована кривичним делом, а за кривично гоњење је предвиђен дужи рок застарелости, захтев за накнаду штете према одговорном лицу застарева када истекне време одређено за застарелост кривичног гоњења, те како је тужиоцу штета проузрокована као последица извршења кривичног дела оружане побуне из члана 124. Кривичног закона СФРЈ, за које је прописан рок застаревања кривичног гоњења од 15 године, а штетни догађај је наступио у периоду од 1991-1992. године и како је тужилац поднео тужбу 29.9.2009. године наступила је апсолутна застарелост потраживања накнаде штете и право тужиоца на захтев на новчану накнаду у смислу одредбе члана 360. ЗОО.

Међутим, основано се наводима жалбе тужиоца указује да је првостепени суд на утврђено чињенично стање погрешно применио материјално право, односно извео погрешан закључак да је истакнути приговор застарелости потраживања накнаде штете због умањења животне активности тужиоца основан.

Одредбом члана 218. раније важећег Закона о служби и оружаним снагама држава је одговорна да у случају смрти, тешке телесне повреде и оштећења здравља бившег припадника ЈНА накнади насталу штету. Ради се о објективној одговорности у смислу одредаба члана 173. и 174. ЗОО, а тужилац је као припадник ЈНА учествовао у оружаним сукобима од 15.10.1991. до 19.5.1992. године на простору бивше СФРЈ. Штета коју је тужилац, у конкретном случају, претрпео настала је као последица извршења кривичног дела оружане побуне из члана 124. КЗЈ за коју наступа застарелост кривичног гоњења када протекне 15 година од његовог извршења. Ради се о привилегованом року застарелости, који по својој правној природи објективни рок.

Имајући у виду утврђено чињенично стање, примењујући наведене законске одредбе, као и одредбе члана 194. Закона о Војсци Југославији, члана 392. став. 1 и члана 382. став 1, члана 383. и 384. Закона о облигационим односима, по налажењу

овог суда потраживање тужиоца за накнаду нематеријалне штете није застарело.

Одредбом члана 382. став 1. ЗОО прописано је да застаревање не тече за време мобилизације, у случају непосредне ратне опасности или рата, у погледу потраживања лица на војној дужности, а одредбом члана 383. истог закона да застаревање не тече за време за које повериоцу није било могуће да због несавладивих препрека судским путем захтева испуњење обавезе (застој застаревања), док је одредбом члана 384. ЗОО, прописано да ако застаревање није могло почети да тече због неког законског узрока, оно почиње тећи када тај узрок престане, а ако је застаревање почело тећи пре него што је настао тај узрок који је зауставио његов даљи ток, оно наставља да тече када престане тај узрок, а време које је истекло пре заустављања рачуна се у законом одређени рок за застарелост.

Како је у конкретном случају, тужилац био припадник бивше ЈНА и у периоду од 15.10.1991. до 19.5.1992. године учествовао у борбеним дејствима на простору бивше СФРЈ, који боравак је у узрочно-последичној вези са насталим обољењима, услед којих је дошло до умањења животне активности тужиоца, те да је од 19.5.1992. године почео да тече наведени рок застарелости од 15 година, да је тужилац имао пребивалиште на територији БиХ, у којој је ратно стање трајало од 6.2.1992. године до 21.11.1995.године, у ком периоду је, у конкретном случају, дошло до застоја застарелости потраживања накнаде штете, све у смислу наведене одредбе члана 383. ЗОО, те имајући у виду и наведене одредбе члана 384. истог закона, као и да је тужилац тужбу поднео 29.9.2009. године, то је првостепени суд погрешно оценио као основан истакнути приговор застарелости потраживања накнаде штете, на шта се основано указује жалбом тужиоца.

Одлучујући о висини накнаде нематеријалне штете, овај суд је имајући у виду све релевантне критеријуме и степен умањења животне активности који код тужиоца износи 10% са неуропсихијатријске стране, у смислу одредбе члана 200. ЗОО и применом члана 232. ЗПП, водећи рачуна о значају повређеног добра и циљу коме ова накнада служи, нашао да правична новчана накнада која тужиоцу припада за претрпљене душевне болове због умањења животне активности 220.000,00 динара, која накнада представља приближну материјалну сатисфакцију за штету коју је тужилац трпео и трпи. При томе, водило се рачуна о значају повређеног добра и циљу коме ова накнада служи, односно да се досуђеном накнадом не сме погодовати тежњама које нису спојиве са њеном природом и сврхом јер правична накнада нематеријалне штете не сме представљати репарацију, већ сатисфакцију.

На досуђени износ накнаде нематеријалне штете, у смислу одредбе члана 277. став 1. ЗОО, тужиоцу припада законска затезна камата почев од 20.10.2020. године, као дана пресуђења до исплате.

У преосталом делу преко досуђеног износа накнаде нематеријалне штете, а до траженог износа од 300.000,00 динара, за износ од 80.000,00 динара, одбјен је као неоснован тужбени захтев, с обзиром да је постављен у превисоком износу, с обзиром на степен умањења животне активности тужиоца.

Другостепени суд је приликом поновног одлучивања имао у виду став Уставног суда да није уставноправно прихватљив став Врховног касационог суда и апелационих судова (након 2010.године) којим су изменили дотадашње правно схватање и стали на становиште да се код застарелости потраживања накнаде штете настале као последица рањавања и погибије у оружаним сукобима на простору бивше СФРЈ, привилеговани рок утврђен сагласно члану 377. став 1. ЗОО може прекидати само по правилима кривичног поступка, али не и по општим правилима облигационог права о прекиду и застоју застаревања. По становишту Уставног суда законским одредбама није искључена примена општих правила о прекиду и застоју застаревања прописаним Законом о облигационим односима, иако се застарелост одређује сагласно члану 377. став 1. ЗОО, па застаревање не тече за све време за које повериоцу није било могуће да због несавладивих препрека судским путем захтева испуњење обавезе без обзира што такав разлог није предвиђен одредбама Кривичног закона који регулишу прекид и застој застаревања кривичног гоњења.

Из наведених разлога, применом одредбе члана 390. и 394. тачка 4. Закона о парничном поступку одлучено је као у ставу првом и другом изреке ове пресуде.

Апелациони суд у Београду је применом одредаба члана 153. и 154, као и члана 165. ЗПП обавезао тужену да тужиоцу накнади трошкове овог парничног поступка, које трошкове чине потребни издаци тужиоца за вођење ове парнице и то за: састав тужбе и једног поднеска у износу од по 6.000,00 динара, заступање на 7 одржаних рочишта у износу од по 7.500,00 динара, заступање на 2 неодржана рочишта у износу од по 4.500,00 динара, трошкове вештачења у износу од 15.000,00 динара, састав жалбе у износу од 12.000,00 динара, као и трошак судских такси на тужбу, одлуку и жалбе у износу од по 15.800,00 динара, све одмерено према Тарифи о наградама и наградама трошкова за рад адвоката и Таксеној тарифи из Закона о судским таксама, што је укупно 132.900,00 динара и то са законском затезном каматом, применом члана 277. став 1. и члана 324. ЗОО, у вези члана 345. и 366. ЗПП и члана 43. ЗИО, која тече од истека рока за добровољно извршење, односно од дана наступања извршности одлуке до исплате.

Из наведених разлога, на основу члана 401. тачка 3. ЗПП одлучено је као у ставу трећем изреке.

С обзиром на успех тужиоца у овом другостепеном поступку, применом члана 165. ЗПП одлучено је као у ставу четвртом изреке.

**Председник већа-судија
Весна Обрадовић, ср.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић